

Vergaderjaar 2022–2023

29 675

Zee- en kustvisserij

Nr. 223

BRIEF VAN DE MINISTER VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 15 mei 2023

Op 20 januari jongstleden heeft de Kamer de eindrapportage van een onderzoek naar de stabiliteit van boomkorkotters ontvangen¹. Dit onderzoek betrof een nadere invulling van een aanbeveling van de Onderzoeksraad voor Veiligheid, uitgebracht naar aanleiding van de ongevallen met de boomkorkotters Lummetje en Spes Salutis. Conform eerdere toezegging is in overleg met de sector besproken welke passende vervolgstappen genomen kunnen worden. Hierbij wordt de Kamer nader geïnformeerd over de invulling van die vervolgstappen.

Korte samenvatting van het rapport

Het onderzoek heeft zich gericht op de stabiliteit van de Nederlandse boomkorkottervloot² (in totaal 284 schepen). Die vloot bestaat voor een groot deel uit schepen die kleiner zijn dan 24 meter.

De stabiliteit van boomkorkotters wordt gecertificeerd in overeenstemming met het huidige wettelijke kader. Dat betekent dat de stabiliteit wordt beoordeeld voor vier beladingscondities die zich kunnen voordoen tijdens de reis van en naar de visgronden. De wetgeving stelt echter geen expliciete eisen aan stabiliteit *tijdens* het vissen, die door diverse operaties met de netten slechter kan worden dan in de beoordeelde condities. Met name boomkorkotters kleiner dan 24 meter lopen een mogelijk risico om tijdens het vissen te kapseizen. In veel gevallen is dat het gevolg van een asymmetrische belasting doordat bijvoorbeeld het net aan één zijde vastzit of te zwaar is geworden. Bovendien is gebleken dat slechts weinig vissers afdoende begrip hebben van wat «stabiliteit»

¹ Kamerstuk 29 675, nr. 219.

² Boomkorvisserij is een vismethode waarbij door een viskotter twee sleepnetten over de zeebodem wordt getrokken. De sleepnetten worden opengehouden door de boom, een metalen buis aan de voorkant van het net.

inhoudt en welke risico's bepaalde situaties en handelingen met zich meebrengen voor die stabiliteit.

De onderzoekers zijn helder in hun conclusies:

1. het huidige wettelijke kader is ontoereikend en moet daarom aangevuld worden met eisen aan boomkorkotters tijdens het vissen;
2. In een kwart van de onderzochte omstandigheden liep een aanzienlijk deel van de gecertificeerde boomkorkotters kleiner dan 24 meter een verhoogd risico op kapseizen. Het ging specifiek om de volgende omstandigheden: harde wind, het hoog hijsen van zware netten en/of het aan de verkeerde kant van het schip terechtkomen van één van de netten.
3. In de basisopleiding Visserij moet een aparte module komen, gericht op inzicht in stabiliteit en welke activiteiten/situaties daarop van negatieve invloed kunnen zijn. Theoretische modellen over stabiliteit sluiten onvoldoende aan bij de belevingswereld van de vissers; een meer praktische invulling van het onderwerp is daarom noodzakelijk. Ook stabiliteitsinformatie aan boord moet beter worden afgestemd op de belevingswereld van vissers;
4. Gerichte inspecties, waarbij geverifieerd wordt of de eigenschappen van het schip nog overeenkomen met de eigenschappen op basis waarvan het gecertificeerd is, zijn noodzakelijk om gevaarlijke situaties te voorkomen.

Opvolging van het onderzoek

De resultaten van dit onderzoek zijn besproken met de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) en de Sectorraad Visserij. Beiden onderschrijven de conclusies uit het rapport. Ik ben voornemens om in overleg met de ILT en de sector diverse maatregelen te nemen om de veiligheid van vissersvaartuigen in het algemeen en boomkorkotters in het bijzonder te verbeteren. Deze worden hieronder nader toegelicht.

1. Maatregelen op korte termijn

De ILT toetst bij het certificeren het schip aan de wettelijke kaders en kan naast de vier beladingscondities geen andere (aanvullende) eisen stellen. Als gevolg daarvan heeft de ILT in bepaalde gevallen schepen gecertificeerd terwijl deze volgens de onderzoekers mogelijk niet in alle omstandigheden voldoende stabiel zijn. De ILT zal alle scheepseigenaren van een boomkorkotter, kleiner dan 24 meter, aanschrijven en hen op deze situatie wijzen.

Vanwege de urgente situatie voor de bestaande schepen heeft de ILT verzocht om voor deze groep schepen maatregelen te nemen door het stellen van nadere eisen. Daarbij kan gedacht worden aan maatregelen van operationele aard, op het gebied van informatievoorziening over de risico's en op het gebied van training van vissers. Dit verzoek wordt meegenomen in de opvolging van het onderzoek.

Tot de wijzigingen in relevante wet- en regelgeving zijn doorgevoerd, blijft de ILT certificeren conform de huidige wettelijke kaders. Bij de afgifte van nog af te geven certificaten voegt de ILT een brief toe om de scheepseigenaren te wijzen op de risico's, ondanks dat het schip voldoet aan de wettelijke eisen.

Verder dient te worden opgemerkt dat ook met nieuwe en/of verscherpte regelgeving niet kan worden voorkomen dat vissers tussentijds veranderingen aanbrengen aan het schip waardoor het schip minder stabiel

wordt. De ILT zal tijdens inspecties vanuit certificering extra letten op verbouwingen gedaan aan het schip.

2. Wijziging technische regelgeving

Zoals beschreven borgen de huidige regels met betrekking tot de stabiliteit van boomkorkotters de veiligheid tijdens het vissen onvoldoende, doordat zij slechts zien op de stabiliteit tijdens de vaart van en naar de visgronden. Daarom is het voornemen om een of meerdere aanvullende stabiliteitscriteria te ontwikkelen die toezien op de stabiliteit tijdens het vissen. Deze criteria zullen worden meegenomen in de lopende herziening van de technische regelgeving voor vissersvaartuigen. Gegeven de ingrijpende technische en financiële gevolgen die een dergelijke aanscherping van de eisen kan hebben voor bestaande schepen, zal deze maatregel primair gericht zijn op nieuwe schepen.

3. Operationele maatregelen

Voor bestaande schepen kan verbetering van de veiligheid het best worden behaald door het nemen van operationele maatregelen. In België zijn goede ervaringen opgedaan met het (gedeeltelijk gesubsidieerd) introduceren van een systeem dat de krachten in de vislijnen meet en/of de netten viert als deze krachten, en daarmee het risico op kapseizen, te groot worden. De komende tijd zal in overleg met de sector nader uitgewerkt worden welke maatregelen uit het onderzoeksrapport het meest veelbelovend zijn en of het wenselijk en/of noodzakelijk is om deze maatregelen een verplichtend karakter te geven.

4. Onderwijs en informatievoorziening

Het onderzoeksrapport bevestigt het beeld dat het begrip van stabiliteit, en daarmee het bewustzijn van de risico's die bepaalde situaties en handelingen met zich meebrengen, onder veel bemanningsleden van vissersvaartuigen beperkt is. Dit vraagt om een andere, meer praktische, aanpak van het stabiliteitsonderwijs voor deze beroepsgroep. Dit is primair een aangelegenheid voor de sector zelf. Ter opvolging van de aanbevelingen in het onderzoek zal echter wel in overleg met de sector een voorstel ontwikkeld worden om de informatie over stabiliteit aan boord van het schip beter te laten aansluiten bij de belevingswereld van de bemanning.

Tijdspad

De genoemde technische en operationele maatregelen kunnen een aanzienlijke invloed hebben op de sector en dienen daarom zorgvuldig te worden uitgewerkt. Hiertoe zal nader onderzoek uitgevoerd worden alvorens tot implementatie over te gaan. Dit onderzoek zal aan het eind van 2023 worden afgerond, waarna uw Kamer in het voorjaar van 2024 opnieuw geïnformeerd wordt over de voortgang.

Internationale context

Omdat de problematiek rond de stabiliteit van boomkorkotters ook speelt in onze buurlanden België en Duitsland, zijn zij inmiddels op ambtelijk niveau geïnformeerd over het onderzoeksrapport. In een eerste overleg hierover is de wens uitgesproken om elkaar wederzijds te blijven informeren over ontwikkelingen ter bevordering van de veiligheid van vissersvaartuigen en waar mogelijk samen op te trekken bij het implementeren van nieuwe regelgeving, om zo een level playing field te borgen. Omdat het hier kleine schepen betreft die slechts in een beperkt aantal

landen in noemenswaardige aantallen voorkomen, zal in een later stadium worden gezien of het nuttig dan wel noodzakelijk is de internationale samenwerking rond dit onderwerp verder uit te breiden.

De Minister van Infrastructuur en Waterstaat,
M.G.J. Harbers